Novi glas

Država: Slovenija

Stran: 12

Površina: 660 cm^2

01.10.2026
Četrtek

1 / 1

Poetičen vpogled v globoka, intimna, zelo zrela razmišljanja in občutke dveh mladih src

V SNG Nova Gorica začetek nove gledališke sezone s poklonom Srečku Kosovelu

IVA KORŠIČ
NOVA GORICA

FOTO SNG NOVA GORICA/PETER UHAN

Nova gledališka sezona Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica se je letos začela izven matične hiše, a za uvodno predstavo v pravšnjem prostoru, na novogoriški železniški postaji, s katere se lahko odpeljemo na Tolminsko ali na Kras, do krajev, povezanih z nastopajočima likoma uprizoritve. V EPICentru je namreč najprej v mladostni zagnanosti, nato pa v temnejših, zrelejših tonih zaživela krstna uprizoritev predstave *Jesen moje mladosti*, ki je nastala v koprodukciji z javnim zavodom GO! 2025 in je prva izmed treh predstav novogoriškega gledališča, posvečenih Srečku Kosovelu (1904–1926) v letošnjem Kosovelovem letu. Režijo je podpisala igralka Patrizija Jurinčič Finžgar, članica SNG Nova Gorica, ki je že večkrat dokazala, da v njej živahno utripa tudi režijska žilica.

Iz pisem, ki sta si jih pisala študenta, tenkočutni, vizionarski, genialni pesnik Srečko Kosovel in Fanica Obid (1903-1940), tudi sama pesniško navdihnjena (s psevdonimom Mirjam), kasneje bojevita aktivistka s Tolminskega in žena Zorka Jelinčiča (1900–1965), se razkrivajo misli in razmišljanja na življenjska vprašanja rešitev iščočih, razgledanih intelektualcev, ki sta jima mlada leta grenila medvojno dogajanje in hitri vzpon fašizma, ostro nastrojenega proti slovenskemu življu. Sicer bi moralo po Faničini želji to njuno dopisovanje, v katerem je večkrat omenjena jesen kot odsev njunega čutenja, ostati prikrito tujim očem, saj je v enem izmed pisem zapisala: *"Če imate še moja pisma, jih uničite, ker mi ne bi bilo ljubo, če bi jih čitale osebe, ki jim niso bila namenjena ter si ustvarile mnenje o meni, ko bom bogsigavedi kje."* Prav zaradi teh njenih besed se je režiserki včasih oglašala slaba vest, sicer v zavesti, da bi Fanica, ki je zadnja izven družinskega kroga videla Srečka živega, morda vendarle odobravala njeno predstavo, podnaslovljeno *Dokumentarna pravljica*. To žanrsko oznako je režiserka izbrala, ker sloni dramsko delo na resnični korespondenci, hkrati pa je vanjo vpletla tudi svoje občutke. Beseda pravljica se pojavi tudi v nekem Kosovelovem pismu: *"Pisala sva si kakor iz pravljic in nisva vedela, da so te pravljice ustvarjale resnično življenje."*

Med ustvarjanjem predstave je Jurinčič v svet teh dveh razmišljujočih, občutljivih in za njuna zelo mlada leta izredno zrelih duš vstopila z veliko mero spoštljivosti in z zavestjo, da s tem odstira najintimnejša čustva dveh mladih, katerih mladost žal ni mogla biti brezskrbna in srečna, kot bi si jo zaslužila, zaradi vsega hudega, kar se je tedaj dogajalo v svetu in predvsem na slovenski zemlji. Da bi predstavo čim bolj jasno presevale misli in ideje, ki so se režiserki porajale ob branju pisemskih vsebin, in da bi bil poudarek na izrečenih besedah, je sama poskrbela za sodobno, minimalistično zasnovano scenografijo: leseni lestvi sta izvirno zamejevali ali sestavljali marsikateri prostor, ki se je homogeno spajal z besedilom. Sugestivne, pomenljive, bežne trenutke prebliska ljubezni, ki naj bi sicer neizrečena izvirala iz nekaterih besed, so soustvarjali grafoskop, ki je zarisoval senčne figure, in druge premišljeno izbrane scenske rešitve, ki so obogatile in razgibale uprizoritev.

Nastopajoča igralca je oblekla v kostume, odražajoče obravnavani čas (od l. 1922 do l. 1926, ko je pesnik zatisnil trudne oči, kljub srčni želji po življenju, *"biti, živeti, boriti se / in biti mlad in zdrav"*, zahrepeni v pesmi *Bori dehtijo – Pesem s Krasa*). Tudi Matjaž Bajc z oblikovanjem svetlobe in glasbenica Andrejka Možina z avtorsko glasbo sta nedvomno prispevala svoj delež k ustvarjanju pravega ozračja. Na posneti glasbi so zazveneli tudi zvoki violine Srečka Kosovela, ki ga je kot študenta spremljala na poti v Ljubljano. Več let je brez strun ždela kot eksponat na domačiji Kosovelovih, dokler ni Občina Sežana, na vztrajno prošnjo umetniške vodje SNG Nova Gorica Nede Rusjan Bric in Lucije Sila iz GO! 2025, poskrbela za vzorno restavratorsko delo. Zgodovinsko dragoceno glasbilo je bilo na ogled na novogoriški premieri.

Iz zaokroženega, intimnega ozračja "neizpete pravljične zgodbe" med dvema mladima, med katerima bi se morda v drugačnih razmerah vnela "ljubezenska iskrica", je gledalce nekajkrat predramil glas Srečkove sestre Tončke, ki je v sočnem jeziku realistično "pokomentiral" ali uvedel v nadaljnji odrski tok besed.

Režiserka je imela zelo srečno roko pri izbiri igralcev – namerno je izbrala dva Primorca –, ki sta poosebila Srečka Kosovela in Fanico Obid. Hela Beltram iz Goriške in Tržačan Nejc Kravos, študenta na ljubljanski AGRFT, (oba sta svoje nagnjenje do gledališke umetnosti dodobra spoznala in utrdila že v najstniških letih v ljubiteljskih gledaliških krogih), imata ravno toliko let, kot sta jih imela Srečko in Fanica, ko sta si dopisovala. Tudi zaradi tega sta se izvrstno preobrazila v protagonista, od katerih eden je že davno dosegel slavo, življenje druge pa je bilo doslej bolj neznano. Z niansiranjem nežnih, krhkih občutkov, a tudi bolj odločnih, bojevito izrečenih mnenj sta igralca izrazito odstirala Srečkove in Faničine misli, izvirajoče iz njune bogate notranjosti in iz ostro kritičnega presojanja tedanjih dogodkov. Hkrati sta učinkovito orisovala prav nič spodbudno ozračje, ki je vladalo v temnem, zmeraj bolj grozečem času, v katerem je bilo resničnima mladima osebama dano živeti tako kratki – še zlasti Kosovelu – življenji, polni neuresničenih idealov in neizpolnjenih želja. V predstavi se trmasta upornost včasih še bolj jasno izrisuje iz Faničinih besed, saj se kot potomka upornih Tolmincev ne boji izrekati trdih besed na račun "mlečnozobega" črnosrajčnika, ki vohuni za njo, ali pa ostro nasprotovanje temu, da bi morala ženska hoditi v javnosti le v spremstvu moškega. Tudi zdrava, jasna "feministična" misel veje iz njenih besed mnogo let pred razvpitim nastopom "feminizma"...

Iz izvajanja obeh igralcev je bilo razvidno, da sta se v upodabljanje teh dveh resničnih oseb poglobila resno in odgovorno in ju želela prikazati v čim bolj realni in realistični luči.

Premierna publika je krstno uprizoritev predstave (spomnimo naj, da so v Kosovelovem letu pred nedavnim najdena pisma med Srečkom in Fanico izšla v knjižni obliki pod naslovom *Ali vi še kaj pišete?* pri Mladinski knjigi s sourednikoma, pisateljem, prevajalcem in literarnim ter gledališkim kritikom Alešem Bergerjem, ki je bil prisoten na premieri, in Nelo Malečkar) sprejela z dolgotrajnim ploskanjem, ki je zaobjelo vso mlado gledališko ekipo, prepojeno z ustvarjalno močjo v zavesti, da so postavili na oder delček naše zgodovine iz črnih let zatiranja slovenskega naroda, pa tudi da so se pogumno podali v raziskovanje globine teh čutečih src, ki presenečata z zrelostjo razmišljanja in nista mogli brezskrbno uživati svojih mladih let in uresničevati svojih skritih želja in sanj v tedanji kruti realnosti in iskreno nagovarjata tudi današnje mlade in odrasle gledalce. Saj tudi zdaj živimo v kaotičnih časih, ko se vsepovsod razplamtevajo vojna žarišča in se oglašajo temne sile ter se zdi, da zaman hrepenimo po miru.

Objave so namenjene interni uporabi v skladu z odločbami ZASP in se brez soglasja imetnika pravic ne smejo prosto razmnoževati in distribuirati!